

ज्ञानसागर कोचिंग क्लासेस, अहमदनगर

इयत्ता - ८ वी

विषय - संस्कृत (संयुक्त)

द्वितीय सत्र परीक्षा

वेळ - १.३० तास

गुण - ४०

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिच्छेदांचे मराठीत भाषांतर करा. १०
- १) वर्षाकाले जनाः सौदामनीं गगने एव पश्यन्ति। सौदामनी नाम चपला। 'विद्युत्, तडित्, चपला, चञ्चला' इत्यादीनि सौदामन्याः अन्यानि नामधेयानि। वर्षाकाले गगने बहवः जलपूरिताः कृष्णाः मेघाः वर्तन्ते। तदा केचन जलदाः परस्परम् आपतन्ति। तेषां घर्षणेन सौदामनी सञ्जायते। वयं प्रथमं चपलां पश्यामः। तदनन्तरं च मेघध्वनिमाकर्णयामः। ध्वनिवेगात् प्रकाशवेगः अधिकतरः।
  - २) तस्य जनकः न धनिकः न वा उच्चविद्याविभूषितः। तथापि जनकेन जनन्या च सुसंस्कृतः एषः बालः। बाल्यात् प्रभृति तस्य ईश्वरे नितान्ता श्रद्धा आसीत्। सुखे च दुःखे च, तथा निराशायाम् अपि परमेश्वरः एव अस्माकं मार्गदर्शक इति तस्य प्रगाढः विश्वासः। आकाशे विमानचालनं तस्य स्वप्नः। किन्तु यद्यपि तस्य बुद्धिमत्ता असामान्या, तथापि शारिरिकक्षमतायाः न्यूनत्वेन तस्य स्वप्नः पूर्णतां नागच्छत्।
  - ३) यदा नृपस्य सेवकाः याचकस्य नेत्रोत्पाटनार्थम् उद्यताः अभवन् तत्क्षणमेव याचकः उच्चैः अवदत्, "महाराज, क्षमस्व माम्। मम नेत्रे अमूल्ये स्तः। अहम् एकमपि नेत्रं दातुं न इच्छामि। तव धनाय अहं न स्पृहामि।" भूपतिः अकथयत्, "अरे मूढ, ईश्वरेण तुभ्यं बहुमूल्यं शरीरं दत्तम्। तथापि सततं तं किमर्थं दूषयसि? अपि युक्तमेतत्?" याचकः व्रीडितः अभवत्।
- ब) कोणत्याही तीन श्लोकांचे मराठीत भाषान्तर करा. ०६
- १) मस्तके किरीटं धाशयसि, तव छत्रं रत्नमयं भाति।
विभवस्तव पिच्छं रम्यमिदम्, रे मयूर नृत्यसि रमणीयम्॥
  - २) दिनान्ते च पिबेत् दुग्धं, निशान्ते च पिबेत् जलम्।
भोजनान्ते पिबेत् तक्रं, किं वैद्यस्य प्रयोजनम्॥
  - ३) अपि स्वर्णमयी लङ्का न मे लक्ष्मण रोचते।
जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी॥
  - ४) नाहं वसामि वैकुण्ठे योगिनां हृदये तथा।
श्रमिकाः यत्र श्राम्यन्ति तत्र तिष्ठामि सर्वदा॥
  - ५) शारदां स्वपृष्ठे वहसि त्वम्, या ज्ञानधनं यच्छति विपुलम्।
राष्ट्रखगेति विख्यातस्त्वं, मेघं दृष्ट्वा नवजलपूर्णम्।
त्वं नृत्य नृत्य रे मोदभस्म्, रे मयूर नृत्यसि रमणीयम्॥
- प्र.२ अ. कोणतेही दोन श्लोक शुद्ध व पूर्ण लिहा. ४
- १) गौरवं ----- स्थितिः ॥
  - २) अलंकारप्रियो ----- भोजनप्रियः ॥
  - ३) पुस्तकस्था ----- धनम् ॥
- ब. मराठीत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) ४
- १) मानवनिर्मित विद्युत् किती प्रकारची आहे?
  - २) राजाने याचकाकडे काय मागितले? का?
  - ३) डॉ. कलम यांचे कोणते गुण 'डॉ. अब्दुल कलाम महोदयः' या पाठातून समजतात?
  - ४) कवीने मोराचे महत्त्व कसे वर्णिले आहे?

- प्र. ३ अ. जोड्या लावा. (कोणतेही दोन) २
'अ'		'ब'	
१) मम नेत्रे		अ) हरिः शेते।	
२) क्षीराब्धौ च		ब) हरः शेते।	
३) बालको		क) अमूल्ये स्तः।	
४) आकाशे विमानचालनः		ड) भोजन प्रियः।	
		इ) तस्य स्वप्नः।	
- ब. कंसातील योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही तीन) ३
- १) मस्तके ----- धारयसि। (किरीटं, किरीटः, किरीटेन)
  - २) तस्योद्भयनं नाम ----- प्रयोगः। (अपूर्वः, अपूर्वम्, अपूर्वा)
  - ३) तव ----- अहं न स्पृह्यामि। (धनाय, धनस्य, धनम्)
  - ४) ग्रीष्मकाले ----- उष्मां हरन्ति। (व्यजनम्, व्यजने, व्यजनानि)
  - ५) तव लोचने ----- किम्? (वर्तते, वर्तते, वर्तन्ते)
- क. कंसातील शब्दांची योग्य रूपे घाला. (कोणतेही दोन) २
- १) ----- ऋते सङ्गणकानां कार्यमशक्यमेव। (सौदामनी)
  - २) सः राष्ट्रपतिपदस्य ----- अवहत्। (धुरा)
  - ३) त्वं हरसि ----- मनुजानाम्। (मानस)
- प्र. ४ अ. रूपे ओळखा. (कोणतेही दोन) २
- १) छात्रेषु २) इच्छसि
  - ३) तस्मिन् ४) जलदाः
- ब. समानार्थी संस्कृत शब्द लिहा. (कोणतेही दोन) १
- १) गगनम् २) पुरम्
  - ३) वित्तम् ४) सीता
- क. विरुद्धार्थी शब्द लिहा. (कोणतेही दोन) १
- १) उच्चैः २) खलः
  - ३) अपयशः ४) नूतनम्
- ड. कंसातील सूचनेप्रमाणे बदल करा. (कोणतेही दोन) २
- १) याचकः अवदत्। (वाक्य बहुवचनी करा)
  - २) अ) राष्ट्रपतिपदमपि (संधी सोडवा)
  - ब) एतदेव (संधी सोडवा)
  - ३) वयं प्रथमं चपलां पश्यामः। ('पश्यामि' हे रूप वापरा)
- प्र. ५ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे संस्कृतात लिहा. ३
- १) व्रीडितः याचकः ततः प्रभृति किं कदापि न अकरोत्?
  - २) डॉ. कलाममहोदयः कुत्र अजायत?
  - ३) हरः कुत्र शेते?
  - ४) नृपः किमर्थं सदैव विषण्णः अवर्तत?
  - ५) याचकः कं निन्दति स्म?
- किं वा
- खालील संस्कृत वाक्यांची घटनाक्रमानुसार फेरमांडणी करा.
- १) याचक प्रत्यवदत् 'महाराज दशलक्षरूप्यकाणि कामये'।
  - २) याचकः अवदत् - महाराज, सत्यमेव वदामि, ईश्वरेण मह्यम् न किमपि दत्तम्।
  - ३) मम नेत्रे अमूल्ये स्तः।
  - ४) नृपः अवदत् त्वं मह्यं तव नेत्रे यच्छ।
  - ५) अधनः सः नित्यम् ईश्वराय दूषणानि अयच्छत्।

